

3. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. Відомості Верховної Ради України. 2003. №40-44. С. 356.

Штирхунова А. Д.

курсант 2-го курсу факультету
підготовки фахівців для органів
досудового розслідування ДДУВС;

Науковий керівник:

Круглова О.О.

т.в.о. завідувача кафедри цивільного
права та процесу факультету
підготовки фахівців для підрозділів
кримінальної поліції ДДУВС, кандидат
юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМИ РЕГУЛЮВАННЯ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА В УКРАЇНІ

Завдяки розвитку наукових технологій для вирішення проблеми безпліддя з'явилася можливість застосовувати допоміжні репродуктивні технології (далі – ДРТ). Одним із різновидів яких є сурогатне материнство, коли жінка віддає дев'ять місяців свого життя, щоб подарувати щастя материнства іншій родині. Останнім часом тема сурогатного материнства стала предметом постійних обговорень. Через певні етичні, моральні й релігійні переконання висловлюються різні думки як на захист даного методу, так і за його категоричну заборону.

Забезпечення сурогатного материнства є одним із законодавчо найскладніших питань у галузі сімейного права. Його актуальність обумовлена відсутністю достатнього нормативного регулювання здійснення процедури сурогатного материнства в Україні, та необхідністю вирішити проблеми, що виникають на практиці при його.

У ч. 7 ст. 281 Цивільного кодексу України закріплено право на проведення ДРТ, де зазначено: «Повнолітні жінка або чоловік мають право за медичними показаннями на проведення щодо них лікувальних програм допоміжних репродуктивних технологій згідно з порядком та умовами, встановленими законодавством» [1].

До нормативно-правових актів, якими регулюється ДРТ в Україні, також належать Сімейний кодекс України, а саме ст. 123, де регламентовано визначення походження дитини, народженої в результаті застосування допоміжних репродуктивних технологій [2].

У Наказі Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні» від 09 вересня 2013 р. № 787 (далі – Наказ МОЗ № 787), дано визначення поняття ДРТ, а також передбачені необхідні умови для здійснення сурогатного (замінного) материнства, алгоритм дій, протипоказання для проведення ДРТ методом сурогатного материнства та обсяг обстеження пацієнтів. У Наказі

зазначено, що сурогатною матір'ю може бути повнолітня дієздатна жінка за умови наявності власної здорової дитини, добровільної письмово оформленої заяви сурогатної матері, а також за відсутності медичних протипоказань. Варто зазначити і той факт, що передбачено згоду чоловіка сурогатної матері на її участь у програмі сурогатного материнства (крім одиноких жінок) [3].

Важливим пунктом Наказу МОЗ № 787 є перелік документів, які необхідні для проведення сурогатного материнства, а саме нотаріально засвідчена копія письмового спільного договору між сурогатною матір'ю та жінкою (чоловіком) або подружжям. Тому актуальним залишається зміст такого договору.

Згідно із цим договором одна сторона (виконавець) зобов'язується за завданням другої сторони (замовника) надати послугу, що споживається в процесі здійснення певної діяльності, а замовник зобов'язується оплатити виконавцеві зазначену послугу, якщо інше не передбачено договором (ст. 901 Цивільного кодексу України). Хоча договір, укладений між біологічними батьками дитини та сурогатною матір'ю, поряд з елементами договору про надання послуг, містить елементи договору підряду, адже біологічних батьків цікавить результат – народження дитини. Також важливо передбачити такі обов'язки матері, як дотримання рекомендацій лікарів, виключення шкідливих звичок тощо, тобто самого порядку «надання послуг» та графіку й режиму певних дій під час виконання умов угоди. Отже, в такому документі наявні елементи трудового договору.

Варто погодитися з думками науковців, щодо доцільності введення граничного віку для особи, яка може бути сурогатною матір'ю, як це передбачено в законодавстві Республіки Білорусь та вирішення питань перебування потенційних батьків у шлюбі під час проходження програми ДРТ, а також чи може бути проведена дана програма для самотньої жінки, оскільки фактичної заборони в законодавстві немає [4; с. 190.].

Може виникнути, ситуація, коли названі батьки помирають до народження дитини суррогатною матір'ю. Якщо сурогатна матір не захоче залишити дитину собі, то у даному випадку дитина буде визнана такою, що залишилися без піклування і буде взята на облік органами опіки і піклування. Хоча, як вважають деякі науковці, більш сприятливим для дитини в цьому випадку було б визнання її дитиною померлих названих батьків, що дало б можливість виникнення у неї спадкових прав [5].

Таким чином, сурогатне материнство в Україні дозволене на законодавчому рівні, на відміну від зарубіжних країн, таких як Італія, Франція, Німеччина, де воно заборонено. Нормами чинного законодавства не визначено поняття сурогатного материнства. Під сурогатним материнством слід розуміти процес виношування дитини іншою жінкою на підставі договору. Проведене дослідження дозволяє констатувати, що необхідно врегулювати відносини між потенційними батьками та сурогатною матір'ю шляхом прийняття відповідного законодавчого акта. Крім того, передбачити випадки відмови сурогатної матері віддавати дитину її справжнім батькам, а також правові наслідки народження

дитини сурогатною матір'ю з вродженими вадами і відмови від неї потенційними батьками.

Бібліографічні посилання:

1. Цивільний кодекс України. Прийнятий Верховною Радою України 16.02.2003. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (дата звернення: 04.04.2018).

2. Сімейний кодекс України. Прийнятий Верховною Радою України 09.08.2012. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2947-14> (дата звернення: 05.04.2018).

3. Про затвердження Порядку застосування допоміжних репродуктивних технологій в Україні: Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 09.09.2013. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1697-13> (дата звернення: 05.04.2018).

4. Головащук А. П. Правове регулювання допоміжних репродуктивних технологій. Часопис Київського університету права. – Вип.2. 2013. С.189-191.

5. Воронцова С. Н. О наследственных правах суррогатных детей. URL: <http://www.advocate-realty.ru/press/unitpress/?id=396050> (дата звернення: 06.04.2018).

Махтура К. С.

курсант 2 курсу

факультету підготовки фахівців

для органів досудового

розслідування

ДДУВС

Науковий керівник:

Юніна М.П.,

к.ю.н., доцент кафедри

цивільного права та процесу ДДУВС

НЕПОІМЕНОВАНІ ДОГОВОРИ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ

На сучасному етапі розвитку цивільно-правових відносин все більшого значення для їх правового регулювання набувають договори. Чинне законодавство вказує на можливість укладення будь-якого договору, який навіть не закріплений у правових нормах. Єдиною вимогою до такого договору стає його відповідність принципам, визначеним Цивільним кодексом України. Така можливість є виразом свободи договору як однієї з загальних основоположних засад цивільного права. В науці цивільного права такі договори називають непоіменованими. Все частіше вказані договори стають предметом поглиблених наукових досліджень.

Як вказував І.А. Покровський, непоіменовані договори були відомі ще давньоримським юристам. Однак римське право такі договори, навіть якщо